

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. II. Solvuntur Hæreticorum objectiones

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

ed quodd inter cetera affereret. Urbis Romæ Ecclesiam in fide errare posse, id est, Sedem Apostolicam. Fuitque illa condemnation per specialem Extravagantem confirmata à Sixto IV. Et Doctor ille sententiam suam retractare coactus, combūstis publicè ejus libris, & cathedra in qua docuerat: ut referunt post Mirandam, in Summa Conciliorum, loco suprà citato, Bannez 2.2. quæst. 1. art. 10. disp. de Ecclesia, & Andreas Duvallius, Doctor Sorbonicus, in Tractatu de supræma Summi Pontificis potestate quæst. 61. paginâ, 772.

§. II.

Solvuntur Hæreticorum Objectiones.

10. **O**bjiciunt in primis Hæretici contra prædictam conclusionem: In lege Naturali & Mosaica, nulla fuit regula viva, quæ fidei controversias dirimeret: Ergo nec illa debet admitti in lege Evangelica.

Respondens negando Antecedens, fuit enim in lege etiam Naturali & Mosaica talis aliqua regula, nempe judicium & sententia Majorum & Sacerdotum circa divinas traditiones scriptas vel non scriptas, ubi dubitatio occurrebat, juxta illud Deuteronomio 17. *Si difficile & ambiguum apud te judicium esse perpexeris, &c. Venies ad Sacerdotem Levitici generis, & ad Iudicem, &c. qui judicabunt tibi iudicii veritatem, & facies quodcumque dixerint tibi prout loco quem elegerit Dominus, & docuerint te juxta legem ejus; sequerisque sententiam eorum, nec declinabis ad dexteram, nec ad sinistram.*

Neque obsunt verba illa, & docuerint te juxta legem ejus. Non enim sensus eorum est, quod parendum esset Sacerdotibus, quando quisque privatus judicasset esse juxta legem locutos; sic enim esset vanum id tribunal, cujus singuli essent supremi Iudices, & Deus eos constitueret Iudices suorum, Iudicium: sed sensus est absolutus, quod Sacerdotes tales forent locuturi juxta legem. Vel illud, *juxta legem*, non refertur ad docuerint, sed ad facies, ut indicat clarè textus Hebraicus qui ad verbum sic habet: *Secundum legem quam docebant te, & secundum iudicium quod dicent tibi facies.* Et versio Septuaginta, *Et custodies valde facere secundum omnia quæ statuta fuerint tibi. Secundum legem, & secundum iudicium quod dixerint tibi, facies.*

11. **O**bjiciunt secundò: Ad credendum sufficit revelatio divina sufficienter, proposita per argumenta credibilitatis: Ergo non est opus aliâ regulâ.

Respondens, revelationem divinam sufficere quidem ad ea credenda quæ per eam distinctè & expressè proponuntur, sed non ad credenda ea quæ confusè tantum proponuntur, aut non ita expressè, ut locus esse possit dubitationi & controversiæ de vero sensu revelationis, cujus sufficieptia ad credendum distinctè, completur per regulam vivam, ea quæ credenda sunt clarè & distinctè proponentem.

12. **O**bjiciunt tertio: Vel hæc regula animata in definiendis rebus fidei, non eget aliis regulis fidei, & sic reliquæ erunt superflue; veleger, & tunc ipsa non erit regula, sed potius regulata, cum nequeat sine regulâ dirigere.

Confirmatur: Vel talis regula esset divina, vel humana? Non divina, quia præter Scripturam Sacram, nulla datur. Non humana, quia omnis

humana est fallibilis, cum omnis homo errandus.

Confirmatur amplius: Ex Scriptura probatur hæc regula, & rursum ex testimonio huius regulæ probatur Scripturam esse canonicam & Authenticam: Ergo committitur vitiosus circulus, & idem probatur per idem.

A objectionem respondeo, regulam animatam in definiendis rebus fidei indigere regulis traditis & scriptis, cum ipsa non sit regula per se sentiam, ut est Deus, seu prima veritas revelans, neque credenda definire per novas & immediatas revelationes, ut Propheta & Apostoli, sed per infallibilem duntaxat interpretationem earum quæ hæcenus Ecclesiæ factæ sunt. Unde dicitur tantum suprema in proponendo: inter quam & reliquas hoc interest, quod reliquæ continent objectum credendum fidei divinæ, solæque egent sufficienti applicatione; hæc verò tantum proponit & definit quodnam sit objectum credendum: atque in hoc sensu habet assistentiam Spiritus Sancti, ne erret in proponendo unum pro alio.

Ad primam confirmationem dico. huiusmodi regulam esse divinam, non minus quam Scripturam, vel Traditionem, cum non minus immediatam auctoritatem habeat à Deo, à quo utraque æqualem accipit in suo genere infallibilitatem; hæc in proponendo, illa in testificando. Sicut tam lex scripta, quam animatus Iudex ab eodem Principe constitutus, eandem habent in suo genere auctoritatem, illa in obligando, hæc in sententia & iudicio ferendo.

Ad illud verò quod dicitur in secunda confirmatione de circulo vitioso, suprà disp. 1. art. 1. §. 1. in fine responsum est, potestque in ipsos Hæreticos retorqueri, qui in talem circulum revera incidunt, cum Scripturam, ejusque sensum verum non certò agnoscant, nisi ex spiritu privato; & spiritum privatum non aliunde probent, quam ex ipsa Scriptura, ipsomet spiritu privato intellecta in hunc sensum. Incidunt etiam in id quod Manichæis exprobat Augustinus libro 42. contra Faustum cap. 19. *Videris (inquit) id velle agere, ut omnis de medio Scripturarum auferatur auctoritas, & suus cuique animus auctor sit quid in quaque Scriptura prober, quid improber, id est, ut non auctoritati Scripturarum subiciatur ad fidem, sed ut sibi Scripturas ipse subiciat: non ut ideo illi placeat aliquid, quia hoc in sublimi auctoritate scriptum legitur; sed ideo rectè scriptum videatur, quia hoc illi placuit. Quò te committis animi misera, infirma, carnalibus nebulis involuta, quò te committis?*

Contra tertiam conclusionem in qua diximus, nullum Principem secularem esse Iudicem contr overfiam fidei, obijciunt Angli hæretici primò exemplum Moysis, Josue, Davidis, & aliorum quorundam Regum veteris Testamenti, qui in causis spiritualibus interdum Iudices egerunt. Opponunt etiam exempla quorundam Principum Christianorum, qui Concilia convocarunt, illisque præfuerunt, quibusve ipsa Concilia ultimam sententiam & approbationem detulerunt, ut Carolo Magno Concilium Arelatense, cujus verba hæc sunt cap. ultimo post decreta omnia: *Hæc Domino Imperatori præsentanda decrevimus, poscentes ejus Clementiam, ut si quid hic minus sit, ejus prudentiâ suppleatur. Si quid secus quam se ratio habet, ejus iudicio emendetur. Si quid rationabiliter taxatum est, ejus sententia*

utrumque divini opitulante clementia perficiatur. Alii
qui etiam Imperatores Christiani leges sanxe-
runt circa fidem & res Ecclesiasticas, ut videre
est in Codice lib. 1. Tit. 1. & aliquot sequentibus,
& in Novellis Justiniani. Addunt, tempore legis
naturalis, quo jus tantum naturale servabatur,
Regiam & Sacerdotalem potestatem fuisse con-
iunctas, ut patet in Melchisedech, & in primo-
genitis ex stirpe Noë, qui erant simul Reges &
Sacerdotes, ut docent Hieronymus Epist. 126.
ad Evagrium, & Rupertus libro 7. in Genes.
cap. 6. Ergo cum gratia non destruat naturam,
sed perficiat, potestas Sacerdotalis & Regia in le-
ge Evangelica junctæ sunt, Regesque Christi-
anæ imperantiam potestatem non solum tempora-
lem, sed etiam spirituales habent, idcircoque à SS.
Patribus Dei Vicarii appellantur: Augustinus
enim in libro questionum veteris & novi Testa-
menti quæst. 91. de Rege sic ait: *Adoratur in ter-
ra quasi Vicarius Dei.* Et Eleutherius Papa in
Epistola quadam ad Lucium Britannicæ Regem,
cum alloquitur: *Vos in regno vestro Vicarius*
Dei estis. Tertullianus etiam in libro ad Scapu-
lum: *Colimus (inquit) Imperatorem quomodo na-
tura licet, ut hominem à Deo secundum, & quidquid*
est à Deo consequitur, solo Deo minorem; sic enim
magis minor est, dum solo Deo minor est.

Hæc sunt præcipua Angelorum hæreticorum
fundamenta, quæ facile dilui possunt. Ad exem-
plum enim Moyses, Josue, & Davidis, dico Moy-
ses fuisse Ducem & Sacerdotem, juxta illud
Psalmi 68. *Moses & Aaron in Sacerdotibus ejus;*
Josue vero nunquam de causis spiritualibus judi-
casse, Davidem autem tanquam Prophetam,
ut interdum extraordinarie & ex speciali in-
structione Spiritus Sancti facere potuisse, quod in
regulam & exemplum commune trahi non de-
bet. Unde Josaphat Rex optimus, & sapien-
tissimus, utraque officia Regis & Sacerdotis ma-
nifeste distinguit: nam 2. Paralip. 19. sic Sacer-
dotes alloquitur: *Omnium causam quæ venerit*
ad vos statim vestrorum, qui habitant in urbibus
suis, inter cognitionem & cognationem, ubicunque
*quæstio est de lege, de mandato, de ceremoniis, de ju-
stificationibus, ostendite eis, ut non peccent in Domi-
no.* Amasius autem, Sacerdos & Pontifex vestri in
loquio ad Deum pertinent præsidebit. Porro Zabadias
fuit Ismael, qui est dux in domo Indæ, super eoa-
pora erit, quæ ad Regis officium pertinent. Quibus
verbis clarissime distinguit officium Regis, ab
officio Pontificis & Sacerdotum, & istis solis tri-
buti iudicium de lege, de mandato, de ceremo-
niis, de justificationibus, & regimen eorum quæ
ad Deum pertinent.

Ad exempla desumpta ex Principibus Chri-
stianis, respondeo Imperatores aliquos Christi-
anos, hortatos quidem esse Pontifices ad convo-
canda Concilia, atque etiam suam auctoritatem
interposuisse ad tollenda obstacula quæ eorum
celebrationem impediabant, ea tamen autori-
tate propria non convocasse aut celebrasse, &
multo minus eorum definitiones approbasse, vel
confirmasse. Si vero aliqui id præsumperint, ut
de Justiniano affirmat Baronius, ad annum Chri-
sti 528. & 549. paucorum abusus non est suffi-
cientis fundamentum affirmandi hanc potestatem
fuisse concessam Principibus secularibus, quam
optimi quique Principes & Imperatores non si-
ne compere professi sunt, ut de Basilio, Theo-
dorio, Constantino Magno supra vidimus. Idem
de Valentiniano seniore scribit Ambrosius Epist.

32. ad Valentinianum juniorem, ubi sic cum al-
loquitur: *Pater tuus Deo favente vir maturioris ævi*
dicebat: non est meum iudicare inter Episcopos, hæc
que veritatem non voce tantum, sed etiam legibus et
tiam publicis ab illo sanctam fuisse, ibidem af-
firmat. Ubi est illud celebre dictum Joannis
Papæ cap. 5. *Si Imperator 96. dicit. Si Imperator Ca-*
tholicus est, filius est non presul Ecclesiæ: quod ad reli-
gionem competit, discere ei convenit, non docere.

Quoad Patres Concilii Arclatenfis, dicendum
est, eos potuisse tantum à Carolo Magno protec-
tionem & executionem suorum decretorum, ut
ex ultimis eorum verbis constat: reliqua vero
modestia & urbanitatis causa dixisse Imperatori
religiosissimo & sapientissimo; unde ex illis nul-
lum sumi potest indicium spiritualis potestatis in
Imperatore, vel subjectionis Concilii ipsius sen-
tentia, in dubiis fide, aut rebus aliis spirituali-
bus.

Denique constitutiones Justiniani & aliorum
Imperatorum circa fidem & res Ecclesiasticas,
non sunt novæ sanctiones, sed intimationes Ca-
nonum jam ab Ecclesiâlatorum, ut iudices sæ-
culares, & alii ipsorum potestati subiecti, intelli-
gerent quid circa illos tenendum aut exequen-
dum esset, scirentque suæ voluntatis esse, ut ex-
actè servarentur. Debet enim in eo potestas re-
gia & secularis jurare Ecclesiasticam & spiritua-
lem, ut rectè Leo I. Epist. 81. Imperatorem Leo-
nem admonuit, his verbis: *Debes, incunctanter*
advertere, regiam potestatem tibi non solum ad mun-
di regimen, sed etiam maxime ad Ecclesiæ præsidium
esse collatam: ut ausus nefarios comprimendo, & qua-
bæ sunt statuta defendas, & veram pacem in quo-
sunt turbata restituas.

Ad id quod subditur de lege naturæ, respondeo
in eo statu potestatem Regiam & Sacerdotalem
non fuisse junctas jure naturali, sed id ex libera
hominum institutione factum esse; cum enim in
lege naturæ Deus non determinasset aliquos spe-
cialiter per quos vellet sacrificia sibi offerri & res
sacras tractari, potestas sacerdotalis erat, merè
humana, id est humanæ institutionis, nec spiri-
tualem aliquam jurisdictionem includebat, sicut
in lege Mosaica & Evangelica: quare licet in
statu naturæ Melchisedech, & primogeniti ex
stirpe Noë, simul essent Reges & Sacerdotes in
lege tamen Mosaica & Evangelica, potestas
Regia & Sacerdotalis ab invicem separate sunt,
ut eleganter declarat Hugo Victorinus de Sa-
cræ, parte 2. his verbis: *Dux sunt vitæ, una ter-*
rena, & alia spiritualis, ut autem utraque in justitia
servetur, & utilitas proveniat, utique distributi sunt
qui utriusque bona secundum necessitatem procurant.
Unde Reges dicuntur Dei Vicarii in temporalibus,
Pontifices vero in spiritualibus. Præter-
quam quod liber questionum veteris & novi
Testamenti, non est Augustini, & Epistola Eleu-
therii citata, spuria est, recensque ab hæreti-
cis conficta, ut notat Sanderus lib. 5. de Clave
David cap. 6.

Contra ultimam conclusionem obijciunt Hæ-
retici: Si præter Scripturam habeamus in Eccle-
sia vivum oraculum, quo res fidei clarè propo-
nantur, & controversiæ dirimantur, sequitur fru-
stra fore Scripturam ad explicandas & dirimen-
das controversias fidei, imò & Papam cum Con-
cilio fore supra Scripturam, cum de ea iudicet
quoad litteram, vel quoad sensum.

Sed nego utramque sequelam: Sicut enim iudices

dices supremi in foro civili non excludunt leges scriptas, sed eas supponunt & sequuntur: sic nec Summi Pontifices & Concilia, quamvis habeant supremam in dirimendis fidei controversiis authoritatem, non excludunt regulam Scripturæ & Traditionum Divinarum, sed potius ut utuntur in dirimendis fidei controversiis; quia, ut supra dicebamus, non docent per novas & privatas revelationes, sed per explicationem & applicationem Scripturarum & divinarum Traditionum. Similiter sicut Judex constitutus à Principe, non est supra leges Principis, licet habeat supremam potestatem sub illo judicandi & tales leges explicandi; sic nec Summi Pontifices & Concilia supra Scripturam esse dicendi sunt, quamvis eam explicandi, & de illius sensu judicandi, supremam & infallibilem habeant authoritatem & potestatem.

§. III.

Alia obiectio solvitur.

23. **O**bjiciunt, demum Hæretici contra eandem conclusionem: Regula fidei errare non potest; At Summus Pontifex in fide errare potest: Ergo regula fidei non est. Major patet: Minorem vero probant Hæretici variis exemplis Romanorum Pontificum, qui in suis definitionibus errasse videntur. In primis enim Liberius, ut apud Bellarminum lib. 4. de Romano Pontifice cap. 9. testantur Athanasius & Hieronymus, ex illi tedio pertectus, damnationi D. Athanasii ab hæreticis Arrianis factæ, fideique formulæ, nomine consubstantialis carenti, subscripsit, quod certe fuit hæresim approbare. Felix etiam qui Liberio successit, Arrianus fuit, ut testatur Hieronymus in Catalogo Scriptorum, in Acacio, his verbis: *In tantum autem sub Constantio Imperatore claruit, ut in Liberio locum, Felicem Arrianum Episcopum constitueret.* Tertiò Vigilius Epistolam scripsit ad Theodoram Augustam, in quo Monothelitarum hæresim confirmat, & anathema dicitur eis qui confitentur duas in Christo naturas, ut refert Liberatus in Breviario cap. 22. Quartò, Honorius I. in eandem Monothelitarum hæresim incidit, nam in suis ad Sergium Constantinopolitanum Epistolis, unicam asserunt in Christo voluntatem, & aliter prædicare vetuit. Unde in sexta Synodo art. 13. damnatus fuit tanquam Hæreticus, ejusque Epistolæ combustæ, & in septima Synodo ultimo totum Concilium dicit Anathema Honorio & Sergio, Cyro, & cæteris Monothelitis. Quintò, Stephanus VI. & Sergius III. irritaverunt, ut Platina narrat, omnia acta Formosi prædecessoris; contra verò Joannes IX. irritavit acta Stephani VI. & Sergii III. & approbavit acta Formosi: Ergo necessario alteruter falsum dixit, & erravit. Sextò, vel erravit Nicolaus IV. vel Joannes XXII. quorum alter cap. *Existit*, de Verborum significationibus in sexto, definivit Christum verbo & exemplo docuisse perfectam pauperatem, quæ consistit in abdicatione omnium rerum, nullo sibi dominio relicto, neque in particulari, neque in communi: alter verò in Extravag. *Ad Conditozem*, & *Cum inter nonnullos*, & *Quia quorundam*, declarat, talem pauperatem esse impossibilem in rebus usu consensuilibus, & hæreticum esse asserere, Christum talem pauperatem verbo & exemplo docuisse. Demum idem Pontifex docuit animas non visuras Deum ante resurrectionem,

A *cujus oppositum definivit Benedictus XII. qui et successit, & Concilium Florentinum in decreto Eugenii.*

Respondeo concessâ Majori, negando Minorem, & ad primam probationem de Liberio, dico quod quamvis graviter deliqueris, Arrianorum hæresi, & condemnationi Athanasii subscribendo, non tamen propterea dici posse, illum verè fuisse hæreticum, aut hæresim docuisse, quia invitus & coactus, & minis ac terroribus compulsus, tali hæresi & condemnationi subscripsit: hoc autem non est hæresim ex cathedra docere, sed ut privatam personam, ad evitandam exilii pœnam, in hæresim, extrinseco solummodo consentire, ut etiam fecit Marcellinus, qui merita mortis idolis thus obtulit: vel sicut ipse D. Petrus, Christum ore non corde negando, confessionem fidei, non verò ipsam fidem amisit, ut docent SS. Patres, Tertullianus lib. de Fuga in persecutione, Ambrosius in Psal. 43. & Aurelius Prudentius in libro Catemerinon, id est retum diuinorum, hymno i. ubi habet hos versus:

*Flevit negator denique
Ex ore prolapsum nefas:
Cum mens maneret innocens,
Animusque servaret fidem.*

Ad secundam probationem de Felice, similiter dico, illum nunquam fuisse Arrianum, licet cum Arrianis communicaverit, medio illo tempore, quo adhuc in exilio vivente Liberio, verus Pontifex non erat. Ubi autem verus Pontifex esse cepit, non solum à communione Arrianorum abstinuit, sed & Constantium Imperatorem ut hæreticum damnavit, ut constat ex ipsius sepulchro invento in Basilica SS. Cosmæ & Damiani anno 1382. die 20. Julii, cum hac inscriptione: *Hic jacet corpus sancti Felicis Papæ & Martyris, qui Constantium hereticum damnavit: ut refertur Baronius anno 377. & Bellarminus lib. 4. de Romano Pontifice cap. 9.*

Ad tertiam probationem de Vigilio, dico illum quidem errasse scribendo Epistolam ad Theodoram Augustam, in qua Monothelitarum hæresim confirmabat, sed hoc Apostolicæ Sedis authoritati & infallibilitati nihil officere, tum quia illam non scripsit ut Pontifex, obligando fideles ad illam amplectendam: tum etiam, quia illam scripsit, quando non erat verus Pontifex, sed Antipapa. Fuit enim operâ Bellarzi, mandante Theodora, à sede expulsi Sylvester, verus Pontifex, & in exilium missus, ejusque loco intrusus Vigilius, qui ad gratificandum Imperatrici hæreticæ, cujus ope & favore fuerat in sedem intrusus, eam Epistolam scripsit: eum verò postea, defuncto Sylvester, accepit ut legitimus Pastor Petri Cathedra docere, nullus fuit in eo notatus error: quin, ut Platina narrat, operâ Theodora Romæ capius, & Constantinopolim ductus, ut promissum de restituendo Anthemo hæretico in Patriarchatum, à quo fuerat à suis prædecessoribus depositus, adimpleret: tantum abest ut in tam nefariam petitionem consentiret, ut ipsam Imperatricem, cum omnibus aliis hæreticis, excommunicaverit. In cujus confirmationem accedit illustre testimonium D. Gregorii lib. 2. Epist. 36. hæc scribentis: *Recordanda memoria Vigilius Papa, in urbe Regia constitutus, contra Theodoram tunc Augustam, vel Acephalos damnationis promulgavit sententiam. Unde merito Romanis Pontificibus applicari potest quod de Pontificibus legis Molacia Augustinus Epist. 166.*

ait